

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مؤسسه آموزش عالی حوزوی کوثر قزوین

پنجمین دوره مسابقات رشد

عنوان:

**بررسی شیوه‌های الگوپذیری دانش‌آموزان دختر
دوره دوم متوسطه شهر قزوین از گروه‌های مرجع**

استاد راهنما:

فرشته صفربالی

پژوهشگران:

منیره حیدری

کبری حسین‌نژاد

اعظم کریمی زرنندی

تابستان ۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

از آنجا که چیستی الگو و نقش آن در تربیت همواره دغدغه‌ی مربیان تعلیم و تربیت جامعه بوده است درباره جایگاه الگو و اهمیت آن سخن بسیار گفته شده است و اما این که معیار الگوی شایسته چیست؟ و شیوه الگوپذیری دانش‌آموزان از آن‌ها چگونه است، موضوعی است که باید به آن پرداخت. تحقیق حاضر با هدف بررسی شیوه‌های الگوپذیری دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر قزوین از گروه‌های مرجع انجام پذیرفت. روش پژوهش پیمایشی بود و جامعه آماری آن را دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر قزوین تشکیل دادند. گروه نمونه این پژوهش ۲۷۳ نفر دانش‌آموز دختر بودند که به شیوه تصادفی (در دسترس) انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. ابزار پژوهش پرسشنامه بود که پایایی آن با استفاده از الفای کرونباخ $0/884$ محاسبه شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و از آماره‌های پارامتریک نظیر t -test، جداول آمارهای توصیفی، ضریب همبستگی انجام پذیرفت. نتایج نشان داد همه‌ی فرض‌های تحقیق یعنی گروه‌های مرجع مبتنی بر نوگرایی، ظاهر الگوها، روابط اجتماعی و فرهنگی و کمال‌گرایی و همچنین نحوه‌ی الگوپذیری با استفاده از آگاهی والدین، رسانه‌ها، فرهنگ جامعه، آموزه‌های دینی، نظام آموزشی مدرسه و والدین و دوستان و همسالان در یافته‌ها معنی‌دار بودند. از نتایج فوق (بررسی متغیرها و رابطه آن‌ها با یکدیگر) می‌توان در برنامه‌ریزی‌های آموزشی برای انتقال روش‌های صحیح الگوپذیری استفاده نمود و در اقدامات پیش‌گیرانه از آفات الگوهای نادرست مصون ماند.

واژگان کلیدی: الگو، شیوه‌های الگوپذیری، دانش‌آموزان، دوره دوم متوسطه، گروه‌های مرجع.

« فهرست مطالب »

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	فصل اول: کلیات
۳	بیان مسأله
۴	اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	اهداف تحقیق
۶	فصل دوم: ادبیات نظری تحقیق
۷	پیشینه‌ی تحقیق
۱۳	چارچوب و مبانی نظری
۱۸	فرضیه‌ها
۱۹	مدل تحلیل
۲۰	فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق
۲۱	روش یا نوع تحقیق
۲۱	جمعیت (جامعه‌ی) آماری
۲۱	نمونه‌ی آماری
۲۲	شیوه نمونه‌گیری

۲۲	 ابزار گردآوری اطلاعات
۲۳	 سنجش اعتبار و پایایی
۲۳	 تعریف نظری و عملی متغیرها
۲۵	 فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۲۶	 سیمای پاسخگویان
۳۳	 آزمون فرضیات
۳۷	 فصل پنجم: خلاصه و نتیجه‌گیری
۴۲	 فهرست منابع

۴. عده‌ای از افرادی که در یک چیز خاص شایسته‌ی تقلید هستند، در تمام امور زندگی از آن‌ها تقلید می‌کنند.

برای رفع این آفات خوب است از طریق رسانه‌ها و محافل و مجالس، شیوه‌ای جذاب اطلاعات افراد را بالا ببریم.

یافته‌های پژوهش نشان داد که همه‌ی فرض‌های تحقیق معنی‌دار است، یعنی گروه‌های مرجع دانش‌آموزان مبتنی بر مد و نوگرایی، ظاهر الگوها، هم‌رنگ شدن با جماعت و میل به کمال‌گرایی است که از میان این موارد، درصدی از دانش‌آموزان، گروه‌های مرجع خود را با تأثیرپذیری از مد و نوگرایی انتخاب می‌کنند و از همه‌ی فرض‌ها برای نحوه‌ی الگوگیری استفاده می‌کنند اما بیشتر از آگاهی پدر و مادر برای الگوگیری خود، استفاده می‌کنند.

و اما محدودیت‌های پژوهش مربوط می‌شود به زمان تحقیق، چرا که تا مطالعات انجام شود و پرسشنامه تهیه شود و کار اعتبار و روایی آن انجام شود و از طرفی تا کار تهیه‌ی مجوز از آموزش و پرورش برای انجام تحقیق در مدارس صورت گیرد، مدارس تعطیل شدند و فقط چند امتحان از هر پایه باقی مانده بود که به دلیل زمان امتحانات، مدیران مدارس همکاری لازم را نمی‌کردند و حتی خود دانش‌آموزان هم به خاطر امتحانات مایل به همکاری نبودند، خلاصه در همین وقت یکی دو روزه با چند مدیر به سختی هماهنگ شد تا اجازه دهند بعد از امتحان در حیات مدرسه، پرسشنامه‌ها توسط دانش‌آموزان تکمیل شود؛ البته به خاطر جو و فضای امتحان حجم قابل توجهی از پرسشنامه‌ها باطل شد و چون دیگر به دانش‌آموزان دسترسی نبود، امکان تهیه‌ی پرسشنامه‌ی جدید و تکمیل آن، توسط دانش‌آموزان غیرممکن بود.

در این قسمت چند پیشنهاد ارائه می‌گردد:

۱. برای بقا و دوام ارزش‌ها، الگوها باید با پویایی و توجه به کمال‌جویی افراد با رویکردی نو، دستاوردها و ارزش‌ها را به نسل جدید انتقال دهند.

۲. از آنجایی که صدا و سیما یکی از تأثیرگذارترین الگوهاست، بهتر است با برنامه‌های جذاب، مانع تمایل افراد به رسانه‌های خارجی شوند و در ضمن از هنرمندان ضدارزشی در فیلم‌ها و سریال‌ها استفاده نکنند.

۳. خانواده‌ها با علم و آگاهی، از امکانات نو و جدید استفاده کنند و خودشان به روز باشند تا باعث حفظ و انتقال ارزش‌ها باشند.

۴. افراد دارای اطلاعات مثبت، با استفاده از روش‌های نو و با خلاقیت به امر به معروف و نهی از منکر بپردازند البته به طور غیرمستقیم. مثلاً امروزه جوانان زیادی از فضای مجازی استفاده می‌کنند. با استفاده از این فضا، با مطالب و عکس نوشته‌های جالب می‌توان جوانان را به سمت ارزش‌ها سوق داد.

در نهایت بدانیم؛ فرد مؤمن باید برای زندگی خویش معیار و شاخص و الگوی شایسته داشته باشد و در هدف و عقیده همواره بی‌نهایت را در نظر داشته باشد و در حد امکان به سوی آن پرواز کند.

- باید در پرتو اصول و ارزش‌ها گام بردارد و از جوسازی‌ها نه‌راسد.

- یکی از مهم‌ترین روش‌های تربیتی معرفی الگوهای صحیح و پیروی از آنهاست که قرآن کریم، پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) را الگوی شایسته و حسنه معرفی کرده است و چه خوب است به معرفی اسوه‌ی حسنه پرداخته و به رسوا نمودن الگوهای ناصحیح بپردازیم.

- کثرت طرفداران یک رأی و عقیده، دلیل حقانیت آن نخواهد بود.

- در الگوپذیری اگر رفتار و گفتار در تناقض باشند، همیشه رفتار مورد الگوپذیری قرار می‌گیرد نه گفتار.

فهرست منابع

* قرآن کریم.

- ۱- احمدی، سید احمد، همسالان و نقش آنان بر شخصیت دانش‌آموزان، شماره‌ی ۱۰۷، فروردین ۱۳۷۵.
- ۲- افروز، غلامعلی، روش‌های پرورش احساس مذهبی نماز در کودکان و نوجوانان، تهران، انجمن اولیا و مربیان جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، ۱۳۷۱.
- ۳- حاجی ده‌آبادی، محمدعلی، آسیب‌شناسی روش اسوه‌پردازی در تربیت دینی، نشریه پژوهش‌های تربیت اسلامی، شماره ۶، تابستان ۱۳۸۰.
- ۴- حسینی، میر سعید، ویژگی‌های رفتاری کودکان دبستانی، الگوپذیری ۱، شماره ۵۸، اردیبهشت ۱۳۷۰.
- ۵- حیدری، علی اشرف و شاملی، عباس‌علی، بررسی نقش شخصیت و رفتارهای اخلاقی دبیران معارف اسلامی در الگوپذیری دانش‌آموزان مقطع متوسطه، اسلام و پژوهش‌های تربیتی، شماره‌ی ۳، بهار و تابستان ۱۳۸۹.
- ۶- سبحانی، جعفر، سیمای انسان کامل در قرآن، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۹۷ هـ.ق.
- ۷- سفیری، خدیجه و شریفی، نیره، بررسی سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان و رابطه‌ی آن با گروه‌های مرجع، نشریه دنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۵، بهار ۱۳۸۴.
- ۸- سلطانی، سید مهدی، اسوه‌پذیری از نگاه قرآن، نشریه‌ی کوثر، ش ۱۵، زمستان ۱۳۸۳.

- ۹- صبور اردوبادی، احمد، از تقلید تا ابتکار، انتشارات بهمن برنا، چاپ ۱۳۸۷.
- ۱۰- عمید، حسن، فرهنگ لغت عمید، تهران، نشر آشجع، چاپ اول، ۱۳۸۹.
- ۱۱- کریمی، محمدمهدی، سازوکارهای تحقیق پیمایشی، قم، نشر هاجر، چاپ اول، زمستان ۹۴.
- ۱۲- مجدفر، مرتضی، الگوپذیری دانش‌آموزان و گروه‌های مرجع، (سلسله یادداشتهای مدرسه‌ای که در صفحه‌ی فرهنگ و آموزش منتشر می‌شود).
- ۱۳- محمدی، سید بیوک، الگوهای فرهنگی، مجله‌ی فرهنگ، شماره ۹، تابستان ۱۳۷۰.
- ۱۴- مزینانی، مریم، دختران شیعه و تهاجم فرهنگی (میزان تأثیرپذیری دانش‌آموزان دختر از فرهنگ بیگانه)، مباحث بانوان شیعه، شماره‌ی ۱۵، بهار ۱۳۸۷.
- ۱۵- مصباح یزدی، محمدتقی، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، نشر سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول، تابستان ۶۸.
- ۱۶- _____، جامی از زلال کوثر، تحقیق محمدباقر حیدری، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمة الله علیه)، چاپ اول، ۱۳۸۰.
- ۱۷- _____، خودشناسی برای خودسازی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمة الله علیه)، ۱۳۸۲.
- ۱۸- _____، نقش تقلید در زندگی انسان، مرکز انتشارات آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمة الله علیه)، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- ۱۹- منشی، فائزه، تأثیرپذیری نظام ارزشی دانش‌آموزان از خانواده و مدرسه، خانواده و پژوهش، شماره‌ی ۱، بهار ۱۳۸۴.
- ۲۰- مهدوی کنی، محمدرضا، اسوه حسنه از دیدگاه قرآن کریم، پیام صادق، شماره ۹۳، بهمن ۱۳۸۰.

۲۱- مهدیزاده، حسین، آموزه‌های اسلامی در باب تقلید از الگوها (با تأکید بر دوره‌ی

نوجوانی)، مجله‌ی معرفت، شماره‌ی ۶۷، ۱۳۸۲.

۲۲- www.khouznews.ir